

NARODNI DELAVEC

Izhaja v Trstu
vsak petek ob 5. pop.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Uredništvo in upravnništvo
ul. del Lavatolo št. 1, l.
Telefon 18-67.

Posamezne štev. se prodajajo po 8 stot.
Inserati se računajo na milimetre v širokosti na kolone, in sicer po 8 stot. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru.
Naročnina za celo leto K 4.—; za pol in četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Kedaj naj se zahteva povišanje mezde?

Te dni smo imeli v Trstu slučaj, da je neka organizacija zahtevala baje zboljšanje mezd v mestni plinarni tržaški. Ne vemo sicer natančno ali je v resnici to zahtevala, niti ne vemo, kako zboljšanje je zahtevala, a dalo nam je to povod, da izpregovorimo par besed v splošnem o zahtevi zboljšanja mezde.

Omenjeni organizaciji, ki je res še zelo mlada, ne zamerimo, da se je s svojo neprimerno zahtevo, neprimerno namreč glede na čas prav pošteno zaletela, pač pa se lahko s polno pravico očita skrajna lahkomišelnost tukajšnji socialni demokraciji kot taki, pod katere tajnim, a vendar tako očitnim pokroviteljstvom se nahaja omenjena organizacija.

Znano je namreč vsakomur, zlasti pa delavstvu v plinarnah, da plinarne v politenskem času morajo odpustiti nekaj delavstva, ker se mora obrat vsled znatnega skrčenja uporabe plina v poletnem času tudi znatno skrčiti. Stem neodpravljeni dejstvom je treba računati vedno, vselej in povsod.

Ta čas potrebe skrčenja števila v plinarnah zaposlenega delavstva je sedaj tu in zato vprašamo: ali je sedaj primeren čas za zahtevo zboljšanja mezd v plinarnah sploh in v mestni tržaški plinarni posebej?

Pri zahtevi zboljšanja mezde je treba računati z vsemi eventualitetami, misliti je pred vsem treba že naprej, predno se sploh prične s kako tako akcijo na vsa mogoča sredstva, katera bi delavstvo moglo in moralo uporabiti v takem slučaju, ako hoče kaj doseči. Mogoče je, da se doseže uspeh potom pogajanj, ne da bi bilo treba poseči po drugih sredstvih, ali stvar je pač tudi taka, da delavstvo v največjih slučajih že lahko ve naprej, da se delodajalec ne bo udal prostovoljno delavski zahtevi, da je največkrat treba poseči celo po najskrajnejšem sredstvu po — stavki. Zato pa je tudi pri vsakem mezdnem boju, predno ga začne delavstvo pred vsem treba preudariti, ali je tudi čas ugoden za tak boj, ali je primeren čas za uporabo edinega sredstva, po katerem je uspeh vsaj kolikor toliko zasiguran. Začenjati boj ako se že naprej ve, da je uspeh izključen, bi se pač reklo, tirati delavstvo naravnost v pogubo, in organizacija, ki bi šla v svoji lahkomišelnosti tako daleč, da bi na tak neopravičljiv način vedoma oškodovala delavstvo, je direktna sovražnica delavstva obenem pa najboljša zaščitnica koristi delodajalca in nima kot taka več pravice, imenovati se delavska organizacija.

Po vsem tem torej pravimo, da se moramo, misleč na vse mogočnosti, obenem ko se vprašamo, kedaj naj zahtevamo zboljšanje mezde, tudi vprašati: „Kedaj naj stavkamo? Kajti ako je že naprej izključeno to, največkrat edino sredstvo za dosego uspeha, potem je pač tudi že naprej izključen vsak uspeh, vsak uspeh, vsaka akcija že naprej mrtvorjeno dete.“

Da pa nam ne bodo socialni demokrati očitali, da v odgovor na zgornje vprašanje trdimo kaj nesmiselnega, naj jim odgovorimo z besedami njihovega lastnega pristaša, njihovega priznanega strokovnjaka drugega Adolfa Brauna ki pravi sodru (Der Kampf II., št. 1.):

„Nikdar ni mogoče dovolj svariti, da naj se v mezdnih bojih ne ravna po kaki šabloni; ne bilo bi večje pogoške, kakor iz dejstva, da podjetniki smatrajo stavko za neprijetno oviru obrata, sklepati, da morajo podjetniki odtegnitev delavne sile vedno občutiti kot neprijetno. Stavka

je sredstvo za odtegnitev delavne sile, ako je za podjetnike potreba čim najobilnejšega delavčega uspeha posebno velika, ako ne razpolagajo z zadostnimi blagovnimi zalogami in če v svojih prostorih z obstoječimi motoričnimi silami stroji in uporabljivimi človeškimi delavnimi močmi ne morejo izvršiti nujnih naročil v onih kratkih rokih, ki jih zahtevajo naročniki. Iz tega je razvidno, da uporaba stavke obeta uspeh le pri prav posebnih gospodarstvenih predpogojih in da je pričakovati neugodnega izida nameravane ustavitve dela, ako manjkajo ti predpogoji. Delavstvo vidi v stavki preveč enostransko edino le zase koristi, le škodo za podjetnika. Tudi nasprotno je lahko resnično, saj je stavka, kakor ve vsak praktik v strokovnem gibanju, vsak poznavalec delavskega življenja, dvorezen meč. Šaj ga je mogoče tuptatam z uspehom uporabiti, če ga potegnemo z navdušenjem iz nožnice in dvignemo proti sovražniku, seveda pa je treba ostro pregledati in spoznati celo bojno polje, nasprotnikovo stojišče in njegove pomožne čete ter sredstva, predno potegnemo meč iz nožnice, kar je vedno mnogo lažje, kakor ga pa zopet brez skrbi in sramote vtakniti nazaj.

Najti pravi trenotek za proglašenje in izvedbo stavke je ena najtežjih in najodgovornejših nalog organizacijskega vodstva, toda ni to ležeče samo na vodstvu, da uporabi pravi trenotek, temveč je treba vzgojiti delavstvo, da bo znalo presojati in centi vzroke take odločitve. Ni namreč mogoče članov organizacije pridobiti za boj po volji posameznih, še tako dobro mislečih voditeljev, niti vzdržati od boja, temveč se mora že v odločitvi čutiti sodelovanje mase. Da se usposobi masa zato, je eden najpomembnejših izobraževalnih namenov vsake organizacije.

Izkušeni organiziranci vedo prav dobro, da so časi in prilike, ko ne more biti podjetniku nič bolj prijetno kot delavska stavka in prav posebno napadna stavka. Če so zaloge polne, če naročila izostajajo, če je negotovost na trgu, če je treba čakati bodočega razvoja, tedaj so podjetniki prav posebno zadovoljni, če morejo potem dati očistiti svoje stroje in nanovo montirati in svoj obrat spraviti v red. V takih razmerah je stavka podjetnikom izredno dobrodošla, ki celo sami dražijo delavstvo k stavki. In v takem slučaju ne pridejo zanj v poštev oni neprijetni komentarji, one večkrat zle posledice, ki zadenejo sicer podjetnika, ako prosto voljno skreči svoj obrat ali ga popolnoma ustavi, nasprotno simpatizira vse, celo njegovi konkurenti in odjemalci žnjim, ubogim, po delavcih navidezno tako zelo ogroženim podjetnikom. On ima ves dobiček od stavke, lahko pusti stavko trajati, kolikor časa hoče in ob koncu stavke lahko doseže še nedaljših koristi, medtem ko doleti delavstvo gospodarska in moralna škoda. Pod etnik lahko odkloni vsako pogajanje, lahko enostavno izjavi, da bo sprejel delavstvo šele po gotovem času, lahko svojevoljno uvede nov delavni red, nov delavni čas in nove mezde, si lahko izbere delavce, katere hoče obdržati, lahko vsled napačno izbranega trenutka za stavko uniči vse organizacijske pridobitve, lahko za dolg čas naprej otežkoči organizacijo delavstva v tovarni in si tako zagotovi pomemben dobiček iz stavke ne samo za trenotek, temveč tudi za nadaljno bodočnost.

Če delavstvo v časih, ko je boj očitno brezuspešen, kaže prav posebno navdušenje, dočim ga čestokrat ne kaže v trenotku, ko bi ga bilo treba, je to pač

treba nekoliko pojasniti. Nezadovoljnost delavstva in želja, da bi se zboljšal njegov položaj, se, kar je umljivo, pokaže najbolj tedaj, ko se začne položaj delavstva poslabševati, če stopi na mesto visoke konjunkturalne gospodarske krize, če se začnejo popolnoma avtomatično znatno zniževati dohodki delavstva itd. Tedaj se spomni delavstvo, da ima izkušena bojna sredstva, s katerimi je mogoče doseči zboljšanje položaja. Delavstvo pač večkrat misli, da se morejo taka sredstva uporabiti vsak čas in ob vsaki priliki. Spominjajo se teh sredstev najbolj tedaj, kedar se najmanj morejo uporabiti. Kedar podjetnik nastavi namesto akordov, ki donajajo sorazmerno dobre plače, nižji urni zaslužek, če od nadur preide k skrajšanju delavnega časa, ko začne odpuščati delavstvo, tedaj bi rad delavec pokazal podjetniku svojo moč, potem bi si hotel z usta vitvijo dela izliti od podjetnika višje mezde in ugodnejše delavne pogoje. Žal pa je ta dobra volja organizatorično nezadostno izšolanega delavca v nepremostljivem nasprotju z razmerami moči v dobi depresije! Potreba delavne sile poneha, vrste industrialne rezervne armade (brezposelnega delavstva) postajajo vedno gostejše in številnejše, ponudbe delavcev vsake vrste rastejo od tedna do tedna in ustavitve dela bi bila brezuspešna brez vpliva.

Ni je večje pogoške v organizacijskemu gibanju kot šablona, katera napravi ljudi prelene, da bi mislili in katera naj bi se uporabljala pri vseh slučajih. Organizacija zahteva pametnih presojevalcev gospodarskega položaja, ki računajo z vsem, kar je potrebno za razsojo in pravo odločitev. V vsakem posameznem slučaju je treba posebne odločitve, z ozirom na splošne gospodarske razmere je treba pri proglašitvi stavke podvojene previdnosti.

Vsa tu navedena razmotrivanja imajo en važen predpogoj, temeljito izvežbanje organizacijskih članov, povečanje njihovega čuta solidarnosti, pred vsemi pa vzgojo k dalekovidnosti, pametni presoji vseh gospodarskih pogojev, ki je potrebna za pregled bojnega polja in nasprotnika v vsakem mezdnem boju. Da se mora na tem polju še veliko storiti in da ne bi bilo nič bolj napačno, kakor s sredstvi demagogije, prilizovanja vzgajati delavstvo, to uči pred vsem čas depresije (gospodarskega nazadovanja, zastanka).

Tako torej priznani socialno-demokratski strokovnjak Braun. Kako pa delajo njegovi tržaški učenci?

Očitno je, da nimajo niti pojma o organizacijskem gibanju, kajti sicer ne bi začeli z mezdnim bojem v tako neprimernem času, kakor je prav sedaj. Splošno je znano, to ve vsak, tudi neorganiziran delavec, da je sedanji čas, začetek poletja in poletje sploh v Trstu čas depresije, čas gospodarskega zastanka, in letos še prav posebej. Promet naravnost zastaja, vsa večja podjetja odpuščajo delavstvo zaradi pomanjkanja dela, število brezposelnega delavstva se množi od dneva do dneva. To v splošnem. Če pa pogledamo v mestno plinarno, velja to še prav posebej. In tu ne more veljati prav noben izgovor, da ni mogoče presoditi položaja ali kaj podobnega, saj se že lahko leta in leta ve naprej, da mora plinarna s koncem meseca majnika skrečiti obrat in tudi število zaposlenega delavstva. Depresija se torej vrača popolnoma redno vsako leto in to je gotovo znano tudi oni novi, mladi organizaciji, ustanovljeni po socialnih demokrati, o kateri prav posebej veljajo vse zgoraj navedene besede Braunove, posebno pa še one, kjer pravi, da ne bi bilo

nič bolj napačno, kakor s sredstvi demagogije, prilizovanja vzgajati delavstvo. In to je demagogija, to se pravi s prilizovanjem pridobivati delavstvo, ako mu obetaš precejšnje zboljšanje položaja, da ga privabiš v svojo organizacijo, dasiravno že naprej veš, da je z ozirom na obstoječe gospodarske razmere popolnoma izključena tudi le najmanjša pridobitev. V mestni plinarni sedaj, ko se ves obrat skreči skoraj na polovico, obljubljeni delavstvu zboljšanje plače, obljubljeni uspeh kake v ta namen započete akcije, je naravnost blazno, in ti-ti, ki hoče sedaj započeti kako ta akcijo, riskira naravnost gospodarski polom delavstva.

Rekel bo morebiti kdo, da zgoraj navedeni Braunovi razlogi veljajo le za stavko, ne pa tudi za enostavno zahtevo zboljšanja mezde, katero se da doseči morda potom pogajanj, ne da bi bilo treba poseči po skrajnem sredstvu. Na to pa odgovarjamo: uspeh je tedaj zagotovljen, kedar podjetnik uvidi, da ima delavstvo v rokah bojna sredstva, katerim se mora ukloniti. Kaj naj pa stori ona nova organizacija, ako ji vodstvo plinarne kratkomalo zavrne zahtevo in se niti noče vpustiti v kaka pogajanja, vedoč, da je edino sredstvo, ki bi moglo dovesti do uspeha za delavstvo, stavka, izključena? Organizacija bo morala lepo molčati in tolažiti delavstvo z boljšimi časi za prihodnost, vodstvo plinarne bo pa spoznalo, da ima opraviti s neizkušenimi organizatorskimi otroki, ki ne znajo misliti od danes do jutri, ne pa z izkušenimi možmi, in posledica bo, da se vodstvo plinarne, poznavajoč neresnost takega delavskega zastopstva, tudi v bodoče preziralo tako organizacijo.

Po vsem tem torej zaključujemo: zboljšanje mezd v mestni plinarni se more zahtevati le tedaj, ko stoji plinarna v polnem obratu, ko bi vodstvo plinarne za slučaj, da ne bi hotelo ugoditi upravičeni zahtevi delavstva, moralo računati z eventualteto, da ostane celo mesto Trst v času največje potrebe, v zimskem času, ko je treba mestu in privatnikom razveljaviti že v popoldanskih urah in tudi še obratne sile za vsa ona podjetja, ki so dobivajo iz mestne plinarne, in ko je nadomestitev delavstva vsled viška prometa nemogoča, brez plina in elektrike. Zahteva zboljšanja mezd, podprta s tako eventualiteto, sme tedaj računati s popolnim uspehom, in kdor ima kaj možgan v glavi, ne pa slame, bo tudi upošteval to.

Torej pameti in še enkrat pameti!

.. ZVEZA ..

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Socijaldemokratično.

Pod tem naslovom smo v naši zadnji številki objavili na željo nekega prejšnjega člana socialdemokratične organizacije železničarjev stvari, iz katerih je bilo razvidno, da postopanje mednarodnega „Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva“ na Dunaju in strokovne skupine v Trstu nasproti 15 letnemu članu ni bilo korektno.

Priznamo, da ni mogoče vsa doseči in izpeljati, kar včasih člani zahtevajo, ali v tem slučaju ni bilo pardona, in bi še članu nadsprevidniku Krobathu morala dati pravica. Tu ni nobene pomote, vsled česar bi bil moral on na vsak način obdržati podeljeno mu izredno napredovanje. Kajti mi odločno trdimo: Kar mi je enkrat podelilo c. k. železniško ravnateljstvo v imenu c. k. železniškega ministrstva in kar je enkrat podpisal ravnatelj

natelj c. kr. železniškega ravnateljstva in ako je tudi lev — Trstu, kjer smo vajeni, da doživimo marsikaj v imenu c. kr. železniškega ministrstva, ne more dotičnemu več vzeti ne ravnateljstvo in ne ministrstvo. In ako se vzlic temu zgodi kaj takega, je to največji škandal in si da stem le ravnateljstvo samo sebi najubožnejše spričevalo, in to ne samo sebi, ampak tudi dotičnemu predstojniku, višje mu uradniku, ki je kvalificiral dotičnega uslužbenca. Ne samo, da preobrača burja vlake v območju tržaške c. kr. žel. direkcije, preobračajo včasih menda tudi v direkciji sami grozne kozle. Akoravno priznamo, da se je obrnilo pod ravnateljem Gelambošom nekaj na bolje, ker kaže nasproti samopašnosti nekaterih višjih funkcijonarjev vendar nekaj samostojne odločnosti, manjka še mnogo, da pridemo do znosnih razmer.

In zdaj pa si pogledjmo socialdemokratsko organizacijo, ki je splošno avstrijska, kaj je ta ukrenila. Bil je nadsprevodnik Krobath sam v spremstvu socialdem. poslanca Tomschika v ministrstvu pri dvornem svetniku dr. Kolisku. Ta je obljubil, da bo dobilo ravnateljstvo v Trstu ukaz, da to krivično zadevo poravnava. A ostalo je le pri obljubi in na to obljubo se je skliceval vedno tudi poslanec in vodja socialdemokratske organizacije, centrale na Dunaju, sodrug Tomschik. Torej celo splošno avstrijsko društvo ni imelo toliko poguma, da bi rešilo svojega zvestega člana krivice, kar bi storila vsaka še tako majhna organizacija. Najbolj značilno pri tem vsem pa je, da je naknadno z uradnim listom št. 53 z dne 6. decembra 1908 imenovanih več nadsprevodnikov izredno s križcem, pri katerih bi moral biti precej za prvimi uvrščen član Krobath. Tako pa so izredno napredovali v plačilni red 1400. — kron mlajši od njega, akoravno je bil on kvalificiran izredno že 6 mesecev prej, kar se je objavilo v uradnem listu št. 34 z dne 13. avgusta 1908, kar se je pa zopet — preklicalo z uradnim listom št. 44 od 11. oktobra 1908. Tu se vidi očividni pritisk socialdemokratske organizacije, da so napredovali drugi mlajši od Krobatha izredno, med tem ko ni ganila ta organizacija več prsta v korist svojemu zvestemu članu, ki se je 15 let žrtvoval gotovo in agitatorično za svojo socialdemokratsko organizacijo. Plačilo zato mu je bilo, da je dobil — brco.

Da pa se niso zavzeli za tega člana, bi se skoraj uganilo, ako bi se trdilo, da tega enostavno niso storili, ker so se na njegovo kožo potegovali za druge, ki so dobili naknadno po 6 mesecih križec. Ali bi moral dobiti torej tudi on, ali nobeden drugih. Ker pa je bila stvar malo kočljiva, so žrtvovali rajši samo enega člana, in ta je bil ubogi Krobath.

Ako bi več ne bili dosegli, to bi morali doseči, da Krobathu ostane plača K 1400. — in ako se mu vrata tudi v poznejšo napredovanje, namreč da se prišteje to leto k drugima dvema letoma, v katerih bi moral priti zopet na višjo plačo. Kar enkrat direkcija potom uradnega lista in v imenu c. kr. žel. ministrstva da, tega ne more več oduzeti, tako vsaj se nam zdi, da mora biti, seveda misli drugače internacionala, ki dela z ravnateljstvom roko v roko.

Ustanovni shod podružnice Maribor Z. J. Ž.

Nihče nam ne more očitati naše narodne organizacije „Zveze jugoslovanskih železničarjev“, kajti tudi Nemci so začeli organizirati nemške železničarje in to ne morda samo v nemških krajih, ampak tudi v naših popolnoma slovenskih krajih ter bi bila od nas le malomarnost, ako bi mi še nadalje mirno gledali, kako nas hoče izpodriniti na eni strani nemška socialdemokracija, na drugi strani pa nemškonarodni železničarji. Socialdemokracija ni mednarodna, ampak je na severu predstraža Bismarcka, na jugu pa Garibaldija, in slovenski železničarji tvorimo njihove tlačane v pogin nas samih.

Na vas je zdaj, da izkažete „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“ svojo zaupanje stem, da pristopite vsi slovenski železničarji kot člani Z. J. Ž., kajti Z. J. Ž. nima samo namen zastopati službene interese svojih članov, ampak nudi svojim članom v slučaju potrebe tudi gotovo pomoč, kar bodete slišali iz pravil.

Vem, da bodete imeli tukaj v Mariboru težko stališče, ali pri tem pa vam polagam na srce: brez srčnosti ni zmage, torej srčno in s pogumom na delo!

Zaključujem v upanju, da se razvijemo po zgledu naših severnih bratov, kateri so se že zdavnaj otresli mednarodnih verig. — v kratkem času v močno armado jugoslovanskih železničarjev, katera se bo krepko borila za naše pravice, in pokažimo, da smo združeni v ogromnem številu v „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“ mogočna veja slovenskega življa, in da bodemo poleg zasledovanja svojih stanovskih koristi vedno stali tudi na braniku naše slovenske domovine.

Na to je predsednik Z. J. Ž. razlagal pravila in razložno razjasnil posamezne važne točke, med temi tudi o podpori. Svoje pravice pridobi član, ako je 6 mesecev redno izpolnjeval svoje članske dolžnosti.

Vršila se je volitev odbora, in je bil za predsednika podružnice Maribor Z. J. Ž. izvoljen z velikim navdušenjem tov. revident Kejžar, za namestnika predsednika tov. Cerinšek; odborniki: Amaliotti Peter, Amaliotti, ml., Rebol, Kramaršič, Spindler, Žabkar; namestniki: Jakl, Neubert; pregl. računov Skvarča in Pušnik.

Pri zadnji točki dnevnega reda „slučajnosti“ se je oglasil novoizvoljeni predsednik podružnice Z. J. Ž., tov. Kejžar, predsednik podružnice Zidana most „Društva jugoslovanskih železniških uradnikov“ in na koncu se predsednik Z. J. Ž. Oba prvomenjena govornika sta izrazila svoje veselje na dejstvu, da so se našli med železničarji rodoljubi, ki so imeli srečno misel in pogum, organizirati slovenske železničarje v lastni jugoslovanski organizaciji jugoslovanskih železničarjev, in poudarjala da bode ta organizacija imela lep vpliv tako na c. kr. železniško ministrstvo, kakor na upravo južne železnice, ako se bodo železničarji zavedali svojega položaja in pristopili vsi do zadnjega k „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“.

Predsednik podružnice D. j. ž. u. iz Zidanegamosta, gospod Vargazon, je posebno izrazil veselje, da so železničarji v Mariboru dali drugim krajem lep zgled in je Maribor za Sežano druga podružnica Z. J. Ž. Naj bi se na tem zgledala druga slovenska mesta in to posebno na Kranjskem, kjer še do danes ni podružnice niti v Ljubljani.

V imenu poštinih uradnikov in uslužbencev je pozdravil ustanovni shod mariborske podružnice gospod oficijal Bahovec v jedrnatih besedah in pri tem poudarjal, da je tudi za poštarje prišel čas, da se združijo v lastnem jugoslovanskem društvu.

Navzoči so bili tudi nekateri socialdemokratski železničarji med temi tudi predsednik podružnice iz Pragskega. Ker se pa nihče ni več oglasil k besedi, je zaključil predsednik podružnice Maribor ta res velepomemben ustanovni shod in opominjal navzoče, da naj stori vsak svojo dolžnost v procvit domače naše organizacije „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Zvečer se je vršil v „Narodnem domu“ družinski večer, na katerem je bilo navzočega poleg železničarjev lepo število slovenskega občinstva. Ob raznih napitnicah in izvajanju v srce segajočih lepih slovenskih pesmi je bila zabava prav domača in smo se radi odhoda različnih vlakov morali žalibog le prezgodaj ločiti. Iz ust vseh pa se je slišala le soglasna sodba: Maribor postane dika podružnic Z. J. Ž.

zjž.— **Poziv čuvajem!** Opozarjamo, da se vršijo v zadevi čuvajev c. kr. državne železnice shodi in sicer v soboto, dne 4. junija t. l. zvečer v Trstu, v nedeljo, dne 5. junija popoldan pa v Gorici, Jesenicah in Lupoglavu. Natančni podatki priložni. Železniški čuvaji, delajte na to, da se udeležijo vsak ta dan službe prosti čuvaj shoda, ker gre za važno skupno vprašanje čuvajev tržaškega ravnateljstva.

zjž.— **Shodi.** Službene razmere čuvajev c. kr. državne železnice v območju c. kr. ravnateljstva v Trstu, poleg tega za splošne razmere čuvajev, c. kr. državne železnice zahtevajo, da se v tem oziru ukrenejo potrebni koraki, da c. kr. žel. ministrstvo uredi službene razmere čuvajev tudi pri c. kr. ravnateljstvu v Trstu slično drugim ravnateljstvom. Ako se že trdi, da smo na Jugu z vsem nazaj, pač lahko trdimo, da je to po veliki zaslugi c. kr. državnih oblasti in pri nas železničarjih pa po krivdi c. kr. ravnateljstva državnih železnic in c. kr. železniškega ministrstva. Le-ti dve instanci smatrate nas železničarje na Jugu še za nekeke pradedne sužnje. To kaže prav posebno službeni čas čuvajev in njih uporaba za vsa mogoča druga dela. Ako se pripeti potem kaka nesreča, se temu res ne more nihče čuditi, in odgovorna za take nezgode more biti edino le c. kr. železniška uprava. Treba je, da se v tej zadevi izpregovori jasno na naslov uprave c. kr. državne železnice, in v to svrhu se vršijo sledeti

shodi „Zveze jugoslovanskih železničarjev“: v Trstu v petek dne 3. junija t. l. ob 1/8 uri zvečer, v Gorici v soboto dne 3. junija ob 1/8 uri zvečer, na Jesenicah v Kranju in Lupoglavu pa v nedeljo dne 5. junija. Čas shoda za te zadnje kraje se naznani potom vabil. Pri tem opozarjamo, da bo v Trstu razgovor tudi o novem turnusu za vlakovodje in sprevodnike tovornih vlakov, katerega je c. kr. ravnateljstvo drž. žel. sestavilo seveda tako, da prihrani železniški upravni denarja, uslužbenca pa ukonča par let prej na njihovem zdravju. Razpravljalo se bode na vseh shodih tudi o razmerah železniških delavcev, tako prometnih, kakor prožnih, radi tega naj ne izostane nihče od shoda. Vsak službe prosti železničar na shod!

zjž. **Nepodpisan.** Nekdo je poslal uredništvu dopis v zadevi kurilniških razmer v Trstu. Ker ta dopis ni imel pristavljenega imena dopisnika, ga ne moremo objaviti. Opozarjamo, da je stroga tajnost uredništva, kdo dopisuje, radi tega se vsakdo lahko podpiše, ker se njegovo ime nikdar ne pove. Brez podpisa se pa dopis ne more objaviti, ker uredništvo ne ve, odkod pride dopis.

zjž.— **Zahvala.** Štejem si v dolžnost zahvaliti se podružnici Rihenberg „Zveze jugoslovanskih železničarjev“, ki mi je prihitela na pomoč z izredno podporo K 10.— ob smrti moje soproge.

Alojz Zalesjak delovodja.

zjž. **Zahvala.** Usojam si izreči podružnici Rihenberg Z. J. Ž. najsrčnejšo hvalo za izredno podporo K 6.—, ki mi jo je podelila v moji bolezn.

Josip Mihel, prožni delavec.

Domače vesti.

d— **Svoji k svojim!** Dan zadnevom čujemo narodni delavci izgovarjati te besede, danzadnem nam jih kličejo v spomn, češ vaša dolžnost je, da kot pripadniki slovenskega naroda zahajate v slovenske trgovine, k slovenskim obrtnikom. Prav je tako, popolnoma odobravamo to geslo in se ga tudi držimo bolj ko nam je mogoče, in včasih ali pa tudi prav pogosto celo v svojo škodo, kajti žalibog najde se marsikateri tak „narodni“ trgovec in obrtnik, ki je „naroden“ samo zato, da bi mu njegov sonarodnjak polnil žepe, in tudi samo toliko časa, ki pa poleg tega prav na račun narodnosti skuša izkoriščati svojega odjemalca sonarodnjaka delavca stem, da mu za njegov pošten denar prodaja manj vredno blago. Takega „svoji k svojim“ nas pač nihče ne bo učil in to temmanj, ker imamo vendar svoje lastne prodajalne, svoje lastne gostilne, v katerih smo dobro postreženi in od katerih imamo tudi mi sami, mi delavci, svoj dobiček. Saj imamo svoje „Konsumne zadruge“, saj imamo svojo gostilno članov N. D. O., saj imamo druge konsumne gostilne, katerih člani smo ali mi sami ali pa naši tovariši delavci. Zdi se nam, in to mislimo, popolnoma po pravici, da pred vsemi velja tu za nas geslo „Svoji k svojim!“ Ali ni boljše, da ima toliko in toliko naših tovarišev delavcev svoj dobiček od naših izdatkov, ali ni boljše, ako smo mi sami člani takih podjetij, da imamo od svojih lastnih izdatkov sami svoje koristi, da ima te koristi toliko sto in sto delavcev, kakor pa da ima korist posameznik, ki nas sicer še prav rad postrani gleda. Zato pa tudi pravimo: narodno delavstvo, okleni se svojih lastnih gospodarskih podjetij! Ne brigaj se zato, kar govore tisti, katerim niso všeč ta podjetja, kajti iz njih govori le lastna dobičkalnost in prav nič drugega. Sami bi radi imeli dobiček, ki ga sicer dobi delavstvo, in to je povod vsej njihovej mrznji. Le verjemite, da sovraži naša delavska narodnogospodarska podjetja le tak človek „tudinardnjak“, kateremu neha narodnost, kakor hitro se dotaknete njegovega „narodnega“ žepa. Pošten narodnjak bo imel le veselje nad gospodarsko osamosvojitvijo narodnega delavstva in mu šele skušal pomagati k napredku v tem smislu, ne pa da bi se oviral ta napredek. Zato pa, narodno delavstvo: okleni se svojih lastnih prodajalen, gostilen itd., konsumnih zadrug, naj tu prav posebno velja zate geslo: „svoji k svojim!“

d— **Regnikoli v mestni plinarni (gas).** Kakor je izjavil sam župan tržaškega mesta odposlancema N. D. O. tov. dr. Brnčiču in dr. Rybaču, je v mestni plinarni uslužbenih — 146 regnikolov med približno 660 delavci. To je torej

povedal tisti tržaški župan, ki je šele pred kratkim v zadevi oddaje dela v novi prosti luki sam osebno posredoval pri c. kr. namestniku in zahteval, da naj imajo v Trstu pred vsem pravico do zaslužka domačini! Gospod župan, kako se strinja s tem Vašim stališčem dejstvo, da imate v mestni plinarni eno četrtno delavstva iz inozemstva? Gospod župan, storite tu svojo dolžnost in pokažite, da ste mož beseda, ne pa klepetulja, ki danes govori tako, jutri pa zopet popolnoma drugače!

d— **I. pomladanski koncert** ki ga je priredila skupina N. D. O. — „Sv. Marko in Sv. Andrej“ v nedeljo, dne 22. t. m., je uspel vzlic raznim zaprekam prav dobro. Resnica je, da je vsem v zadnjem trenutku, ko je bilo treba oditi na veselični prostor, odvrnilo marsikoga, saj se je dež vsul kakor iz škafe in pokvaril okraske na veseličnem prostoru, ali dež je kmalu ponehal in s trga sv. Jakoba se je z godbo in modro zastavo N. D. O. na čelu razvil lep spreved proti Sv. Mar. Magd. Zg. Veselični prostor se je kmalu napolnil zavednega narodnega delavstva, pa tudi samo delavstva, kajti od naše narodne inteligence nismo opazili prav nikogar. Bili smo popolnoma sami med seboj in ne vemo, če ni bila zabava prav zato še tembolj prijetna in domača. Spored je otvorila godba društva „Zvezde“ iz Herpelja in odsvirala tudi vse nadaljne svoje točke ob splošnem odobravanju občinstva, ki je izražalo naravnost svoje začudenje, da gra godba vzlic tako kratkemu času svojega obstoja tako izborna. Vsa čast godbi in moremo jo le priporočati narodnim društvom, da jo čim pogostejše vabijo k svojim prireditvam in ji tako tudi gmotno pomagajo do čim lepšega razvoja. Pevske točke sta izvajala pod vodstvom svojega pevovodje g. J. Laha ženski in moški zbor pev. dr. „Ilirija“ s priznano preciznostjo in dovršenostjo. Društvo razpolaga z izbornim pevskim materijalom, ki kaže dobro šolo, le škoda, da vse to na prostem ne more priti do takega uspeha kakor bi bilo to gotovo v zaprti dyorani. Igro „Kateri bo“ so uprizorili članice in člani istega društva. Na bomo hvali vsakega posebej, rečemo le, da je igra dossegla popolen uspeh. Skupina Sv. Marka in sv. Andreja sme res biti hvaležna društvu „Ilirija“ na njegovem sodelovanju. Po končanem sporedu se je razvil vesel ples na prostem, celi čas pa je v zabavo in kratek čas delovala šaliva pošta in druge take naprave. Občinstvo se je izborno zabavalo. Ako končno še poudarimo, da je „Gospodarsko društvo“ postreglo z izborno kapljico in dobro domačo kuhinjo, smo z vsem tem izrekli svoje mnenje, da je prireditev uspeha kar najlepše. Prepričani smo tudi, da bo prišel tudi prepopotrebni podporni zaklad na svoj račun, da bodo tudi tisti ubogi delavci, ki jim odvzame bolezen zaslužek, imeli svoj dobiček od te prireditve, in to je ravno glavna stvar. Skupini sv. Marka in sv. Andreja častitamo na tej prireditvi in ji izrekamo vse priznanje. Pokazala je stem, da ima v sebi res ljudi, ki znajo združiti koristno s prijetnim in tako poskrbeti za splošni blagor!

Skupina N. D. O. „Lloyd“ priredi v nedeljo, dne 3. julija t. l., svojo veselico. Natančnejše se vse naznani pravočasno. Za danes le opozarjamo narodna društva na to prireditev, da po mogočnosti ne prirede na ta dan svojih veselic.

d— **Veselica „proste luke“.** Skupina N. D. O. — „prosta luka“ priredi v nedeljo, dne 29. t. m., popoldne ob 4. v prostorih „Konsumnega društva“ v Rojanu svojo pomladansko veselico ob sodelovanju godbe in narodnih pevskih društev. Med drugimi je na sporedu tudi velezabavna enodejanska burka „Dva gospora pa eden sluga“. Pozivljamo narodno delavstvo obenem pa tudi drugo narodno občinstvo, da se udeležijo te veselice v čim naobilnejšem številu. Natančnejši spored se priobči na drugem mestu. Vsekako pa upamo, da se bodo v nedeljo prostori „Konsumnega društva“ v Rojanu napolnili do zadnjega. Torej v nedeljo popoldne v Rojan na veselico „proste luke“!

d— **Tržaško podporno in bralno društvo** gre na vsak način našemu delavstvu v kolikor mogoče na roko. Sedaj je otvorilo ambulanco pri sv. Jakobu vsak terek in petek popoldne. To je ravno za naše delavstvo iz Arzenala, sv. Marka in Andreja in drugih tovarov, kakor tudi za prebivalstvo od sv. Jakoba, Rocola, sv. Marije Magdalene itd. velike važnosti. Marsikom je težko iti v nedeljo, ako nima drugega opravila, v mesto, plačat svoj bolniški prinos, ob delavskih mu je pa sploh

...nemogoče. In radi tega se večkrat prigodi, da ga, ako je zaostal s plačilom čez 6 tednov, iz društva izbršijo, kar ima hude posledice, ako dotičnik v tem času zbolí. Ni treba menda posebej poudarjati, da mora biti vsak zavedni delavec v slovenskem podpornem društvu. Videlo se je posebno takrat, kakšne pravice da ima slovenski delavec v okrajni bolniški blagajni. Zbog, da so nekateri prisiljeni biti tam, drugi bi lahko pristopili v naša društva, pa nočejo iz razloga, ker jim okrajna bolniška blagajna v slučaju bolezni plača vsaj znesek na dan. Ta izgovor je seveda žalov, ker mora vendar vsakdo premisliti, da plača tudi večji prinos na teden, in je vsled tega naravno, da tudi več poganje. Sicer pa so tu in tam razni spekulacije, o čemur je bolje da molčimo. V „Tržaško podporno in bralno društvo“ plačuje se na sledeči način: Izredni in redni moški člani plačajo na teden 60 st., izredni in redni ženski člani kakor tudi člani do 18. leta plačajo po 36 stot. V slučaju bolezni pa ima vsak ud brezplačno zdravniško pomoč in zdravila ter dobivajo prvi podpore K 2.— na dan, a drugi po K 20 st. na dan. V slučaju smrti pa dobijo zaostali za prvo vrsto udov K 60.— pogrebne, a za drugo vrsto K 40.— Ostale ugodnosti so razvidne iz pravil. Društveni zdravnik je g. dr. Just Pertot. Kakor že omenjeno, je pri sv. Jakobu v prostorih krajevne skupine N. D. O. urad odprt vsak torek in petek od 5. ure popoldne naprej. Zdravnik je na razpolago vsakokrat po pol ure. Sicer pa omejujamo, da je za sedaj ta ambulanca še neobvezna in se bo za slučaj, da urad ne bo odprt, vsakokrat naznanilo.

d.— Socialistom gre slabo. Sicer sami nočejo priznati tega, ali ljudje, ki vedo, kako je bilo pri socialnih demokratih v Trstu svoj čas, in kako pa je danes, pravijo, da so socialisti v zadnjih letih strahovito nazadovali. In res, če je bilo, kakor zatrjujejo vsi poznavalci razmer v socialnodemokratični stranki v Trstu, pred leti pri socialnih demokratih organiziranih do 24.000 davcev, da pa je to število padlo sedaj na 6 do 7000, potem se socialni demokrati nikakor ne morejo bahati s takim napredkom. Seveda pa nastane tudi pri teh 7000 vprašanje, koliko je med njimi takih, ki redno plačujejo svoje organizacijske prispevke! Da se socialni demokrati ne morejo ravno preveč pohvaliti s požrtvovalnostjo in zavednostjo svojih sodrugov, povedo sami. To trdi n. pr. socialistični državni poslanec Resel, ko pravi, da je avstrijska nemška socialna demokracija pri zadnjih državnozbornih volitvah dobila 511.590 glasov, strankim davek pa je plačalo samo 156.663 oseb, in čujte, ta davek znaša na mesec velikansko svoto — dve stotinki! Torej požrtvovalnosti ni med sodrugi, zato pa tudi povsod nazadovanje, zlasti pa še prav posebno zato, ker socialnodemokratično v dstvo večkrat postopa s svojimi najzvestejšimi pristajši na tak oduren in odbijajoč način, da morajo ljudje izgubiti veselje, da bi sodelovali tam, kjer jih čakajo vedno le brce. Kakor čujemo, se prav v zadnjem času nekaj zelo zelo krši v tržaški socialni demokraciji. Najtrdnjša opora socialnim demokratom so bili namreč železničarji, a ravno tu je baje začelo občutno pokati in to med najboljšimi, med strojevodji. Pri povedujejo se tudi še druge stvari, katerih pa ne bomo ponavljali, resnica je pač le, da so postali socialnim demokratom njihovi društveni prostori v ulici Boschetto kar naenkrat preveliki in predraoi. Presečili se bodo v ulico Madonnina. „Lavoratore“ se sicer zviija na vse mogoče načine, kako bi pokrtil to nazadovanje, ali dejstvo ostane: socialna demokracija je tako padla, da ne more več vzdrževati svojih dosedanjih obširnih prostorov, temveč si je mo-

rala iskati manjših. Treba je le še nečesa. Vlada naj razveljavi volitve v okrajno bolniško blagajno, prenaredi naj se potem le še statut okrajne bolniške blagajne, da se bodo volitve vršile po proporcionalnem sistemu, potem je pa socialnim demokratom popolnoma odklenalo, kajti s čim naj pa plačujejo svoje najboljše agitatorje, ako ne bo zanje več mesta v upravi okr. bolniške blagajne, kjer so ti ljudje dobro plačani, ne da bi stranka kaj žrtvovala za to. So pač socialni demokrati malo prehitro zidali svojo strankino stavbo, in sedaj se jim stvar podira na vseh koncih in krajih, dokler ne bo zagrmelo vse skupaj na tla.

d.— Socialnodemokratične tožbe — kje so? Strahovito so grozili socialni demokrati ob času volitev v okrajno bolniško blagajno v Trstu, češ, da nas bodo tožili zaradi obrekovanja in drugih takih lepih dejanj, to pa zato, ker so naši govorilci na shodih, naš list pa v svojih poročilih razkrili vsaj nekaj onih vnebo-kričečih n postavnosti, ki so jih zakrivali socialni demokrati pri pripravljalnem delu za omenjene volitve. Čakali smo in čakali, kdaj nas bodo pozvali k sodišču, ali do danes se nismo dobili nikakega povabila. Stvar je torej taka, da so se socialni demokrati pač strahovito ustili, samo da bi za tisti čas zaslepili članstvo okrajne bolniške blagajne in je privabili na svojo stran, sedaj pa se boje resnice in pravice ter se nikakor ne upajo na dan s tožbo, katera bi jih pokazala v vsej njihovi goloti. Stem da se ne upajo tožiti, so priznali sami, da je vse res, kar smo govorili in pisali o njih, stem potrjujejo sami, da so se v resnici godile vse one krivice, nepravilnosti, protipostavnosti, lumparije. Stem so si pritiskali sami pečat potvarjevalcev volitev na svoje čelo.

d.— Debatni tečaji. V preteklem tednu je končala sezona debatnih večerov. Ni bila sicer dolga in ne tako obilno obiskana, kakor bi bilo želeli, ampak je treba pomisliti, da je to komaj začetek, in vsak začetek je malce težak. Pri vsem tem bi se pa lahko zahtevalo od naših članov, da bi se kaj več zanimali za take stvari, kjer se gre za njihovo izobrazbo! Snov, katera se je na teh debatnih večerih razpravljala, je bila srečno izbrana, govorilo se je namreč o velikem učenjaku, prof. Masaryku, o njegovem naziranju nasproti vsem pojavom socialnega življenja. Gospod predavatelj nam je vse to prav izvrstno razlagal, tako da smo iz vsega tega črpali obilo duševne hrane; za njegov trud in v liko požrtvovalnost naj mu gredo ob tej priliki naše najprisrčnejše zahvale, in to tembolj, ker je mnogo drugih inteligentnih ljudi, kateri bi lahko delovali na polju prosvete, pa se za nas trpine redkokateri zмени. Ti ljudje kažejo svoje znanje povsod, sama tam ne, kjer bi bilo najbolj potrebno. Ali se morda bojijo, da bi se umazali, ako bi prišli med družbo delavcev? Kaj tem izobražencem koristi njih znanje, ako tega znanja ne razširjajo?! Tu se vidi res velika potreba po res demokratično mislečih ljudeh, kateri bi šli med preprosto ljudstvo, med delavstvo, razširjajoč luč prosvete, ljudi, kateri ni sram iti med delavce! In ravno namoga debatnih tečajev je vzgojevati take pionir e prosvete, govornike, predavatelje, kateri bi svoj prosti čas uporabili za blagor ljudske prosvete! In ti debatni tečaji naj se v ta namen razvijajo v pravo socialno šolo. V jeseni pa, kadar se zopet začnejo, naj se jih članstvo udeležuje v čim največjem številu, posebno pa jih priporočamo mladini, naj jih kar mn. gobrojnejše poseča, kajti mladini so v prvi vrsti nameneni. Imejmo vedno pred očmi izobrazbo, kajti ona je moč, ona nas navdahne z novimi silami za nadaljne borbe!

Več slušateljev.

d.— Javna zahvala. Podpisani odbor krajevne skupine N. D. O. „sv. Marka in sv. Andreja“ si šteje v prijetno dolžnost tem potom zahvaliti se slavnemu slovenskemu občinstvu in cenj. tovarišem N. D. O., ki so se v tako častnem številu udeležili našega I. pomladanskega koncerta minole nedelje, 22. maja t. l. Posebno zahvalo smo dolžni izreči bratskemu pevskemu društvu „Iliriji“ od sv. Jakoba, ki se je drage volje odzvalo našemu povabilu in sodelovalo na koncertu, njegovim diletantom za vzporeditev igre in gospicam pevkam istega društva za razprodajo razglednic in srečk. Nadalje se zahvaljuje slavnemu „Gospodarskemu društvu“ pri sv. Mariji Magdaleni zgornji za brezplačno prepustitev prostorov, sokolski godbi iz Herpelj, ki je pri pogodbi upoštevala naš šibki podporni fond, gg. trgovcem in obrtnikom, ki so naročili oglase na sporedu in stem pripomogli do večjega materijalnega uspeha. Končno se zahvaljuje uredništvoma „Nar. Delavca“ in „Edinosti“ za priobčevanje obvestil ter vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli, da je koncert v vsakem oziru tako lepo uspel.

Za odbor skrajevne skupine N. D. O. sv. Marka in sv. Andreja:

Rudolf Pregarec, Fran Bonano, predsednik, tajnik.

d.— Krajevna skupina N. D. O. sv. Marka in sv. Andreja priredi v nedeljo, dne 29. t. m. celodneven pomladanski pešizlet na miljski hrib. Zbirališče od 6. do 6. ure in pol zjutraj pod železniškim mostom na Istrski cesti. Povratek z miljskim večernim parnikom na pomol sv. Marka. Tovariši delavci! Udeležite se tega izleta v čim večjem številu, da se po trudopolnem tedenskem delu navzijemo svežega zraka, kateri je nam delavcem za naše zdravje tako potreben. Naša parola naj bo: prihodnjo nedeljo vsi na izlet na miljski hrib!

d.— Za šaljivo tombolo za I. pomladanski koncert krajevne skupine N. D. O. sv. Marka in sv. Andreja so darovali sledeči gg.: Jirman Bizjak 1 steklenico refoška, Josip Stanič 1 steklenico tropinovca, Vincenc Sirk 1 steklenico refoška, Franc Solik 1 steklenico „Altvaterja“ in Filip Jerič 1 steklenico vina „Opollo“. — Ker se niso mogli udeležiti I. pomladanskega koncerta krajevne skupine N. D. O., so darovali gg.: Dr. Just Pertot 5 kron; Bolonič, Petrinja, Šuman, Bergant, Kreševič in M. Grmek po 1 K. Na istem koncertu so pa preplačali vstopnino gg.: Josip Šorn, Josip Bizjak, Cvetnik in Gregor Babič po 6 K; Josip Miklavc K 1:50; R. Brađač, Verbič, N. N., N. N., Josip Babič po 50 stotink in N. N. 30 stotink. Odbor se najtopleje zahvaljuje vsem darovalcem!

Tovariši! Širite naš list!

Iz Pule.

Pula 21. maja.

p.— Tužba na zavod za osiguranje radnika protiv nezgoda. Več smo se jedanput osvrnuli na postupak tog zavoda prama radnicima, nu neprestane tužbe, koje nam stizu, sile nas, da se opet pozabavimo načinom, kojim taj zavod postupa prama onima, koji imaju nesreću, da se moraju nanj obratiti. U mjestnom arsenalu ratne mornarice dogadjaju se vrlo često nesreće svake vrsti, što uzev v obzir broj radnika i vrst radnje nije ni čudo. Svi radnici su osigurani kod zavoda za nesreće u Trstu, nu dok od tog zavoda dobiju išta, prodje silno vremena, ako u opće štogod dobiju. Ne pomažu ni urgiranja, ni peticije, već je radnik prepusten na milost i nemilost zavodu i oštećen na svaki način. Taj zavod pobire godišnje od arsenalnog radništva oko 200.000 K, nu kad je za isplatiti odštete, tada ili se posljedice nezgoda ne priznaju kao posljedice tih, već kao posljedice drugih kojih bolesti, ili ako se ne mogu zatajiti, tada se nastoji oštetiti radnika na drugi način, odmjerivši mu neznatnu odškodninu. U zadnje doba su učestali slučajevi opravdanih tužaba na šikanacije zavoda za osiguranje, te se mora naći način, kako da se tome stane na kraj, jer dalje ovako ne ide.

p.— Koncerat goričkog „Pjevačkog i Glazbenog društva“. Na duhove dalo je u Puli koncerat „Pjevačko i Glazbeno društvo“ iz Gorice, koji je uspio u svakom pogledu. Nu listi, a osobito izvješća o tom koncertu u „Soči“ i „Slovenskem Narodu“ izazvali su u ovdješnjim krugovima neko uzbuđenje, koje ni najmanje ne koristi našoj narodnoj stvari. Radi toga hoćemo da i mi progovorimo dvije riječi o tom koncertu. Običaj je, da kad koje društvo ide nekamo u goste, da dade bilo koncerat, bilo svečanost u kakvu općenitu narodnu svrhu ili pako u koju specialnu svrhu onog mjesta gdje priredbu izvadj. Toga ni jedno, ni drugo sa strane gos p o d e iz Gorice ne doživjesmo. Već su se gos p o d a htjela da pozabave kroz duhovne praznike i prirede jedan izlet, pak su u tu svrhu dali koncert. Koncert je bio posjećen brojno od n a š e publike, i što se do sada nije kod nas događalo, da se dijelimo u Hrvate i Slovence, već smo svuda zajednički nastupali bez ikakve razlike, izvjestitelji „Soče“ i „Slovenskog Naroda“, takvu razliku prave, a što je najžalostnije, prave je na temelju lažne tvrdnje, da su od Hrvata samo pojedinci učestvovali. Po-

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

ul. Molin Grande št. 9.

kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščiče, pitice itd.

Udani Josip Taučar.

CENE ZMERNE. TELEFON 16-83

Na obroke

Sprejemajo se naročila po meri.

Velika izbora vol-nenega blaga.

Velika zaloga izdelanih oblek za moške in otroke. Bogat izbor vseh vrst platna za perilo in rjuhe, garniture za mizo in posteljo itd.

Adolf Kostoris, ul. S. Giovanni 16, I. n.

zraven „BUF“ET AUTOMATICO“

POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v prvem nadstropju.

POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v prvem nadstropju.

Delniška glavnica: **OSREDNJA BANKA ČEŠKIH HRANILNIC** Vlog okoli: **K 15.000.000.** **K 115.000.000**
Telefon 19-95. Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3. Naslov za brz.: SPOROBANKA

4 1/4 0/0

vloge na knjižice.

MENJALNICA. — BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Centrala denarnih

zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije.

Premijene vloge

4 3/4 0/0

Konsumna zadruga N. D. O.

Prodejalne: ulica Bosco 17. II. ul. Miramare
: Telefon: št. 23-21. : III. v Škednju.

Čisti dobiček tega Vašega prvega gospodarskega podjetja je namenjen le Vam in Vaši sveti stvari!

navljamo mi: razlike ne pravimo medju Hrvatima i Slovencima, te pripisujemo te izvještaje nepoznavanju i osoba i okolnosti, ili pako nadutosti i megalomaniji nekih, koji rek bi da jedino cijepanjem i djeljenjem nas misle i kočiti na površinu. Nu pitamo izvjestitelje, koji hoće da prave razliku izmedju Hrvata i Slovenaca, komu se imaju zahvaliti Goričani za priredjenje i uspjeh, ako ne Hrvatima g. Krmptiču? Tko ih je ukonačio? Koji su bili oni stotine posjetnika u dolnjem vrtu, a da većinu posjetnika gornji ni ne spomenemo? Kada pošteni izvjestitelji hoće da nas dijele i prave nekakve razlike, neka barem izvješćuju istinito, a neka ne prikazuju, kao da su Hrvati htjeli bojkotirati taj koncert. Takvim izvješćivanjem samo se škodi našoj zajedničkoj stvari. Ako su pak Goričani mislili, da si i mi u Puli možemo priuštiti međusobnih borba i trzavica, tad su se ljuto prevarili i bilo je bolje, da su kući ostali. Mi trebamo pomoći u borbi, koju vodimo, trebamo bratske pomoći za borbu protiv narodnog neprijatelja. U toj borbi ne poznajemo razlike izmedju Slovenca i Hrvata, već kao što smo do sada bili braća, želimo i hoćemo i dalje biti i bratski raditi, pa bilo to i komu neugodno.

Pripomba uredništva. — Namen „Narodnega Delavca“ sicer ni, da bi se bavil s takimi stvarmi, kakor ih omenja ta dopis, kajti N. D. O. briga pač malo, kako poročajo listi o koncertih ali izletih društev, ki nimajo prav čisto nič opraviti z N. D. O. in njenimi cilji, dali smo pa mesta temu dopisu, ker smo stem hoteli dati našemu dopisniku priliko, da izpove v imenu narodnega delavstva v Puli, da „Narodna delavska organizacija“ ne pozna in absolutno noče poznati, še manj pa delati kake razlike med svojim članstvom slovenske in hrvatske ali katerekoli druge slovenske narodnosti. N. D. O. bo znala odbiti od sebe vsak, tudi najmanjši poskus, da bi se zanašal kak tak

prepir v njene vrste, pa naj potem nastane vsled tega, kar hoče, magari vihar, ki pa ne bo odnesel N. D. O., temveč tiste, ki bi skušali izrabljati N. D. O. v kake samopašne političnostrankarske ali podobne namene. Upamo: sapienti sat!

p. — Izlet u Cres. Dne 5. lipnja priredjuje mjestna podružnica „družba Sv. Cirila in Metoda“ izlet posebnim parobrodom u Cres prigodom glavne skupštine družbe. Zanimanje za izlet je općenito te smo uvjereni, da će isti u svakom pogledu uspjeti.

p. — Skupoća živeža. Istiti skupoću živeža dandanas je uzaludna stvar, nu ta je prekoračila u Puli sve granice. Kao da nije dovoljno, spremaju se mesari, da povise cijene mesa. A što misli općina proti tomu poduzeti? Čekamo novu upravu na djelu, bez komisija i naučnih putovanja.

p. — Stanovi za Bošnjake. U našem gradu ima preko dvije hiljade radnika iz Dalmacije i Bosne, koji su zaposleni većinom pri građevnom urdu mornarice. Ti su dijelomice stanovali na barakama, privremeno podignutim od mornarice, a dijelomice po privatnim stanovima, koji su više nalikovali štalama, nego skloništima za ljude. Vlast je odavna znala za takve stanove, te se je napokon trgla, da pregleda iste, te većinu istih proglašila neprikladnim za stanovanje. Nu današnjom nestašicom stanova bilo bi nemoguće to pitanje riješiti, da se mornarica nije odlučila, da gradi nekoliko privremenih baraka na Punta Cuzzo i u Val de Jigo, gdje će naći stan svi Bošnjaci zaposleni kod mornarice. Kako nas osiguravaju, barake se grade posve zgodno i higijenski za skupna stanovanja.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lustulca in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Slovinci! ZA BIRMO

— vsi v urarno in zlatarno —
ulica del Rivo 26
Alojz Povh
Slovensko podjetje!

Zaloga likerjev v sodčkah in butiljkah
Jakob Perhac

TRST — Via delle Acque — TRST
Veliki izbor vsakovrstnih najfinjših in starih vin v butiljkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Filip Ivanišević
: zaloga dalmatinskega vina :
lastni pridelak v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)

v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulice Zudecche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! ..

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giuseppe Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočeno prodajati po

neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14.— do 60.— Izven tega bogata izbira. kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, srajce, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manšetov, halj, montur (terlis) in vsih drugih predmetov za moške. Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; srajce z kormonskega exforta ter močne hlače in spodnje hlače.

Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Časna krojačnica.

Use po nizkih cenah.

Govori se slovensko.

Priporočam se na najtopleje za Vašo blagohotno podporo.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

4. junija parnik „Oceanija“ Nowi-York via Patraso-Palermo.
26. maja parnik „Laura“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.
Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksuznimi instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzoplov.
Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molina Piccolio št. 2. ali pa h kateremu si boji agentu ali korespondentu družbe.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

:: žganjarno ::
ulica Petronio številka 1.
A. B.

KUPUJTE VSI
Kolinsko kavino primes

Največja slovenska manifakturna trgovina v Trstu.

Križmančič & Breščak

ulica Nuova št. 37.

V zalogi se nahaja velikanska izbira vsakovrstnega modernega blaga, za spomlad in leto, moške in ženske obleke, raznovrstno perilo, preproge zavese itd. Velikanska izbira vsakovrstne drobnarije, za šivilje in krojače vse po najnižjih konkurenčnih cenah.
Udom N. D. O. dajeva 10% popusta

☑ Priporoča se kot Slovenca slav. občinstvu za najobilnejši obisk. ☑

Cene nizke **M. AITE** brez konkurence

Velika zaloga z manifakturnim blagom

ulica Nuova št. 36, vogal ul. S. Lazzaro, s podružnico ul. S. Lazzaro 5.

V obeh prodajalnicah dobiva se razno blago boljše kakovosti in najmoderneje iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tudi velikanska izbira platnega in bombažnega blaga, prtov in prtičev ter vsake vrste perila tudi iz bombaža, ali platna. Veliki izbor vsakovrstnih odevi, kakor tudi koltri lastnega izdelka. Pletenike, svilenine, raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke. VELIKANSKI IZBOR SNOVI ZA NARODNE ZASTAVE IN DRUŠTVENE ZNAKE.

Kupljeno blago, katero slučajno ni ugajalo, se zamenja ali pa sed enar vrne brez nikakih zadržkov. Poskusiti in se prepričati

— JADRANSKA BANKA v TRSTU —

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPUJE IN PRODAJA
VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

— VALUTE IN DEVIZE —
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskompt menic in inkaso, borzna narečila
SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem zrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 0
VLOGE NA KNJIŽICE
— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —
VLOŽENI DENAR OBRESTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIKA. : : :
STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI
DOKUMENTOM VKRCAJKA. — — —

Uradne ure, 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzjavlj.: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.